

посоката, в която се движи. Отваряйки на това място попълно скоба, искам да посоча два такива ключа към идеята за подавяне на „импулсите от социален разред. . . в комплекса на индивидуалистичното съзнание“, за радикален отказ от предишната поезия⁸ – две места от „Нощ“, незабелязани от критиката, потънали в сред мотивната избуялост на творбата, които в закодирано-афористична форма изразяват манифестни идеи, разгърнати по-късно в „Песен на песента ми“: „... С насмешка явна / дух злобен щепне и повтаря / мечти, продадени отдавна за късче хляб. . . “. Не е ли това духът-изкусител на декадентството, шепнещ в ухото на лирическия „аз“ онова, което е подтиснал и изтласкал от съзнанието си, мечтите жертвани заради късчето хляб – метонимно-метафорично изразяващо социалната му поезия: срв. В „Песен на песента ми“: „На труженик ли дрипав, гладно беден / в прихлупената изба ти не бе – (. . .) В полето ли при селянина груби / не беше ти, / край него дни ли не изгуби, / сама осмяла своите мечти?“ / В такъв случай – предчувствията на бъдещия неофит-шаман не се ли обръщат и към самия него, към онова, което с него ще се случи по-късно, не сега – в апогея на неговата жертвена отдаденост на родината? А може би тъкмо това тъмно чувство за вина („А съвест гризе“) предизвиква избликналата екзалтация-вричане на родината „Прости, родино, триж злочеста, / прости разблудното си чадо. / Ще бъда твой! Кълна се майко,“. А как да тълкуваме странния израз „смел подем“, неочакван в описанието и психологическия портрет на чукащата на вратата „мечта на моите мечти“: „... Изплашена си ти / и морна. Таз окъсана одежда. . . / Разплетени коси: нозете кални. . . / Ръце премръзнали; лицето / и в сълзи и в петна от рани. . . / Избягала! Неволя черна / за смел подем (подч. м. – Р. К.) те окрили“. Щом можем да припознаем в същия образ на завърнала се „блудница несретна“ нейната посестрима от „Песен на песента ми“, то не е ли „смел подем“ предсказание

⁸ Вл. Василев. *Яворов* — предговор към *Съчинения на Яворов*, т. 1, С., 1934, с. 16.